

JANGADA, del port. *jangada* id., mot d'origen hindú (DCEC, CHANGADOR). □ 1.ª doc.: 1905, Bulbena.

JANGLAR, 'burlar-se, fer broma', del fr. ant. *jangler* id. i 'xerrotejar'; mot d'origen incert, però tenint en compte la variant normando-picarda *gangler*, és probable que vingui de l'arrel onomatopèica GANG-, que indica el batzegar-se, gronxolar-se o remenar-se bulliciosament, d'on, en termes figurats, burla o ironia; els mots germànics com l'angl. *jangle*, neerl. *jangelen* i sueco-noruec *jangla* són manlevats del francès antic. □ 1.ª doc.: S. XIV.

«--- cauran los uns en homey e los altres en fornicació, e axí seran *ganglats* e ascarnits per lus pecats, e per lo gin del diable», Reixac, *Questa* (121.35); el traductor del *De Amore*, d'Andreu el Capellà, en la frase «nisi te crederem ista *ludendo* narrasse, vel ut mihi vereducia ruborem induceres» verteix *ludendo* per *janglan* (p. 12); en un doc. reial de c. 1390: «que'l dit senyor duc, ja après mençar, se trobà molt bé, e stec fort alegre e *janglè* molt ab mon car frare l'infant En Martí e ab tots quants eren devant ell» (Faraudo, *Misc. Fabra*, p. 158).

Es un mot avui generalment antiquat, però sembla que s'ha conservat viu (especialment en els derivats) en el País Valencià: el registra el Vocabulari de Carles Ros definit «fisar, burlar», i MGadea usa *janglar-se* 'burlar-se' en la *T. del Xè III*, 13. No insisteixo en la demostració etimològica ni en l'exposició dels fets en les altres llengües, car en vaig tractar copiosament en el DCEC (JINGLAR), on quedà provada la falsedat de la suposada etimologia germànica i el manlleu del fr. antic en totes les llengües, per tota mena de raons coincidents: el fet que en normando-picard començava amb *g-* (també llgd. *ganguèlè*), d'on angl. mj. *gangle* (S. XIV, Skeat), és una d'elles; l'origen onomatopèic es confirma per les variants semàntiques, 'lladrar' en G. Febus i en oc. ant., 'gemegar, piular' en llgd. (*TdF*; Sainéan, *Sources Indig.* II, 28) etc.; altrament vegeu molta més doc. i arguments en el DCEC/DECH. Formes semblants a l'alteració castellana *jinglar* i a les variants occitanes *gangoulà*, *ganguèlè* i *gingolar*, que *AlcM* recull de Pineda, i *ginjolar*, *ginjolera* ib.

DERIV.: *Janglador*: «--- de ta volentat, a aquests *jangladors* e factors dels jocs scèniques, tu no has volgut que stigen en la ciutat», fi S. XIV, traduïnt «*his-trionibus* et scenicis» (*BABL VII*, 253); «hom *janglador* poc és preat / e per alguns molt desamat», *De proverbiis arabum*, ms. de Stes. Creus que sembla ser del S. XIV (Faraudo, l. c.). + *Jangleta* «burleta, burlica, illa, ita», Escrig 1851. + *Jangleria* «burleria o burla, engany; chunga», Escrig id.; *janglò*, -ona, «burlón, -ona», id.

Jangle [segle XV, *AlcM*] i ja en el segle XIV: «diràs paraules estranyes, que sien en semblança de *jangle*, ço és saber, de la terra d'aquella o de la gent e lohament de la sua persona» traduïnt «*ludificum* ali- quid contineant», ACapellà (*De Amore*, p. 7). *Jangla* [S. XIV]: «lo joves deu de sò curar / fassa la nina

alegrar / ab *jangles*, ab jocs atretal / per apausir <Illeg- per *spansir*?> son cors leyal», *Facet*, v. 1177; «los juheus, vehents que Jhesus Xrist provava que podia ésser cregut --- respongueren, burlant e ab *jangla*: —Hon és ton pare? Josep pobre!», StVicentF (*Quar.*, 214.160). Avui encara a Val. «fiska, burla», Sanelo (I, 7r); dita castellanenca «estar de *jangla*: de bon humor», Borràs i Jarque (*BSCC* XVI, 71); «*Testimoni de vista: Pasqual el cego* (quin mòdo de traure *jangla* dels pòbres cegos!)», MGadea (*T. del Xè II*, 140).

+ JAPONERIA, 'bibelot, petit objecte decoratiu', 'minúcia', derivat del nom del Japó, d'on s'importaven curiosos bibelots. Mot d'època, de moda efímera i d'ús poc durable, avui bastant oblidat. En escrits de Coromines, en cartes de 1896-7 des de Montjuïc, en el sentit de 'minúcia capritxosa, de quincalla'; o bé en mobles: «per a l'*étagerè* i la taula de centre necessària algunes *japoneries* d'aquestes que a Barcelona són barates, i aquí són molt cares i de mal trobar», carta des de l'exili, juliol 1897; també parlant d'idees frívoles, en un article d'abril-juny 1896 a «Ciència social».

Jaqué, *jaqués* (*AlcM*, § 3, ben llegida la -s-?), *jaquet*, *jaqueta*, *jaquetilla*, V. *gec*

JAQUIR, 'deixar, abandonar', prové del francic *JEHJAN (i *JAHHJAN) 'declarar', 'lliurar-se', cf. a-al. antic *jēhan* 'dir, declarar', 'confessar', b-al. ant. *gehan* id., a-al. ant. *bi-jēhan* 'reconèixer, declarar en justícia', *bi-jiht* b-al. ant. *bi-ghito*, neerl. *biecht*, al. mod. *beichte* 'confessió'. □ 1.ª doc.: c. 1050.

«Si-n fan batalla --- et si i venz ipso suo <h>omine de domno episcopo, quod Remon Gonball li o *jakescha* e li o defenescha per escrito; et si ipso suo <h>omine i venz, de Remon Gonball, similiter fenescat et *jakescat* ipso episcopō per escrito --- et en quale que remanserit ipsa batalla, similiter *jakescat* et fenescat per exvacuatio scriptura», en un doc. de Guissona d'entre els anys 1036 i 1079 (PPujol, *Doc. VgUrg.*, 1.10ss.).

Documents pels quals veiem com fou, en l'origen, un terme de dret de l'època feudal, amb el significat de 'reconèixer (de preferència, per escrit) els drets' d'algu, generalment un contendent o disputador d'una cosa, i per tant 'abandonar-la', d'on 'deixar' en general; cosa que lliga perfectament amb el significat de 'declarar', propi de tot aquest grup germànic de mots, i sovint especialitzat en el de 'reconèixer en justícia', que constatem en l'a-al. antic *bi-jēhan*, d'on 'confessar', 'confessió' (al. *beichten*). Que el significat propi i originari d'aquesta arrel germànica estava de la banda del parlar i de les declaracions, es veu també per la seva família indoeuropea (IEK-) que comprèn el britònic mj. *ieicht* 'llenguatge', ll. *iocus* 'parlar jocós', scr. *yācati* 'ell prega, exigeix, implora' (Pok., *IEW*, 503; Kluge-M., p. 61, s. v. *beichte*).

L'origen germànic es confirma encara més en observar que és, sobretot, un terme de dret feudal. Ca-